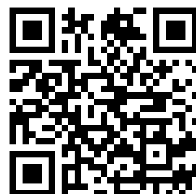

Diuus Ladislaus Rex Hungariæ

Sante Manelli Inc.

KITICE

CÈRKVENIH PĚSAMAH S NAPĚVI

ZA RAZNE PRIGODE SASTAVIO

I

U NĚKOLIČNU POMOĆ BOLJEG OBSKÈRBLJENJA

NEMOĆNIH SVETJENIKAH

NADBISKUPIJE ZAGREBAČKE

KNJIGOTÈRŽTVU IZRUČIO

PAVAO STOOS,

PODJAŠPRIŠT I ŽUPNIK POKUPSKI, SLAVNIH ŽUPANIJAH ZAGREBAČKE I VARAŽDINSKE SUDBENOGA STOLA PRISĚDNIK.

U ZAGREBU.

BÈRZOTISKOM KARLA ALBRECHTA.

1858.

O cèrkvenom pěvanju.

Pěvanje u obće, ako je izpliv vlastitog osětjanja, i ako ga um čarobnim pomisli svoje uzletom u najmilijem razmnive razigranju, sladkom nježnosti čuvstvu dvoreći sastavlja, probudi u duši njezino prolětje, što zovemo uzhitjenje, uzhitjenje pako je cvět života. Jer, što je najnježnijeg i najveličanstvenijeg otac svih duhovah našem' umu i sèrdcu poklonio, to u najvećem stepenu razvitka svoga radja uzhit. Nu duše je svojstvo, da onda, što ju čini blaženom, nemože da múkom zamuči, već izjavlja kakovim može načinom. Ako to čini rěčju, tada joj se neda na ino, već da glas rěči učini sličan čuvstvu svomu; i tada polag měre osětjanja svaki pojam onim glasom, koj ga izražava, iz dna sèrdca podiže do najnježnijih potankostih milokèrvne ćuti, da se vidi, kao da obilazi i gèrli sve krotkosti božje lěpote u sebi; i kako čarobna je dubljina vrěloga čuvstva, tako i zvuk, što u istoj slici koprenu unutarnjeg otajstva odkriva. Kad se sva gibanja usrědotoče u razbor, polag onoga: „In mentem animus congregatus“ (Homeri Odyssea. Edit. Argentor. pag. 688.), proizvede ovaj govor pun oduševljenja; — a kad nadvlada nježnost, što u najvećem stepenu i samoći biva, raztaplja se u pěsmu i napěv, roneći uz to suze duboko osětjane radosti. Oboje dàkako, naime pěsma i napěv, nose lice, kakovo tko nalik uzhitjenju svomu u gibanju i raztapljanju najnevinijih rosicah sèrdca izumiti je kadar.

Nu premda je stvar sasvim naravna, ipak velika je rědkost takova extemporiranja iliti izhitrenja pěsme osětjanjem blaženstva. To se slučiti može za sada samo kod prostoga naroda, najvećma kad ga zateče taj pokret sèrdca ili gorom putujući, ili vodom brodeći. Izobraženi idu putem udomljenog ukusa, — koi, kad uztreba, da se radostnomu sèrdca gibanju odoli pěsmom, imadu ju gotovu, a imajući sposobnosti za proizvesti takvi umotvor, blaženo zadovoljstvo sèrdca svoga na tihom kao cvět do cvěta uplitju u stihove; i čim su većma kadri oživotvoriti izrazom čuvstva svoja, tim veće im je uzhitjenje i bliže stoje to neumèrloga Homera.

I sad već, uzeo tko pěvanje ovako il onako, ono ostane, ako ga samo lěpe duše ćudoredno uzhitjenje u svět prati, cvět uma i sèrdca, najugodniji izraz duševne krasote, umnoga jakla i čuvstvene nježnosti, kao božanstvene snage u dušah naših. Sveta pěsma, u najsavèršenijem smislu aesthetike složena, jest izvèrstnih pojmovah i osětjanjah čuvstva divni izpliv, na kojem se kruna božanstva světli. Ona je osobito kod žèrtvenika, kao na grobu svetih za Isusa umèrvših izpěvana kao najkrasnija ružica ljubavi božje, kao ljuvena zorica, koja na rajskih vratih věčno titra i nam za svaku uspomenu svetih milu nagradu u věčnosti obećaje! O svete pěsmice, liljani duševne čistoće! O listići k rajskomu suncu okrenútí, na kojih trepti rosica najnježnijega zaufanja našega u Boga! Može li šta tako do suzah uzpiriti čuvstvujuće u sèrdcu iskrice, kano lěpa duhovna pěsmica ili skladnoglasno od puka, ili milozvučno od svetjenika pri oltaru izpěvana! kad već u obće glede svakog pěvanja tako cèrkvenoga kako i světskoga poznata je rěč: da neima milije muzike na světu, nego su glasovi, što se iz čověčanskoga gèrla ugodnim pěvanjem razlěgaju; jer ovo i u slušajućoj drugoj duši probudit je kadro svako najplemenitije i najnevinije čuvstvo, da bude vitezom u izvèršivanju lěpih krěpostih na světu. — Tko nezna čitajući pismo staroga zavěta (4. knj. Kralj. 3, 15.), da je isti Eliseo prorok prije prorokovanja svojega zahtěvao, da mu se dovede pěvač

(psaltes), i tekar njega poslušavši bì zrakom proročanstvenog duha nadahnút, te je trojici kraljevah od Israela, Jude i Edoma pobědu nad Moabiti prorekao. Alberta kaludjera, kako se to u dotičnih legendah čita, pa se i u predgovoru naše cèrkvene „Citharae octochordae“ viděti može, dočim još u světu biaše, jedina pěsma, po někojem mladiću o preobratjenju svetoga Theobałda sladko spěvana, nagnà, da je s puta bludnosti na stazu svetoga života stupio. A i světovna pověstnica od prastarih vremenah svědoči, pače u istoj Odyssei Homerovoj (str. 88.) čita se, da je mycenski kralj Agamemnon u trojanski rat odilazeći svoju ženu Klytemnestru izručio jednomu krěpost ljubećemu pěvaču, koi je o priměrih najplemenitijih ženah pred njom pěvao, da věrnost u njoj sačuva, i zločinac Aegysto tekar onda, kad je pěvača smaknuo, mogao je istu ženu za neslobodnu ljubav predobiti. Koliku moć je imala pěsma u najveće duhove světa, svědoče pověsti o Škendru Velikom i inih vitezih, koje nemogaše nitko drugi, već jedini ugodni glas milozvučne pěsmice nadvladati. Gèrčki vodja Ulysses, s najveće mudrosti slavljen u svome věku, ronio je opetovano suze, kako to Homer u rečenom izdanju strani 218. opisuje, kad je čuo božanstvenoga pěvača Demodoka pěvati. Kod istog otca pěsnikah Homera na strani 640. Phemius Ulyssu odkriva, kako se pěsmami, od Boga posijanimi u pameti, Bog i ljudi slave, a Telemak na strani 44. Odyssee dobra pěvača po rěči Bogovom podobna naziva. — Ali takodjer iz kèrštjanskoga věka sveti otci i ini mudraci, kako od najstarijih, tako i novijih vremenah svědoče, da je u valjanih pěsmah něka božanstvena sila, koja u žalosti ublažuje rane sèrdca ljudskoga i razložene strune od nutarnjih gibanjah opet u sklad postavlja, u radosti pako někim uzletom nebeskim do uzhitjenja podiže čuvstva naša. A i veća dobrohotnost obitava u onih pokrajinah, u kojih gorom i dolinom ore se pěsmice zadovoljnih stanovnikah, kako to dobro jedan od najizvèrstnijih pěsnikah němačkih, naime Schiller, opazuje.

Od kolike su dakle tim većma vrědnosti one pěsme, koje se pěvaju u cèrkvi, kao městu božjem, koje samo po sebi děluje u nepokvarenom sèrdcu na probudjenje někih u svakdanjem životu nepoznatih ćućenjah, da čověk něšto sveta, něšto věčna zaželi, da tihu samoću i u samoći prijateljstvo sa svetimi obljubi, te sva kanoti znakove duše svoje u izrazu svetih slikah opazi, osobito, kad něšto slična u životu svome tèrpi i podnosi, te uz to promišljava, kolika je providnost božja u istih ovih uspomenah, da raztuženomu sèrdcu ulije milu nadu nagrade na drugom světu. U takovom městu, gdě se tolika pripravnost čuvstvah na sve, što je najsvetije, po svih okolnostih probudi, čuti pěvanje, znači u otvoreno nebo gledati i cèrpiti slasti najmilije nade, da će se medju svetimi u věčnosti jednom plačuća duša utěšiti! — Ovim svim opazkam za krunu stavljam, da, osim neizbrojenih městah u sv. pismu staroga i novoga zavěta, medju kojimi najvećma u sèrdce diraju rěči Apoštola na Efes. 5, 18 i 19. opet na Kolos. 3, 16. i Psal. 148, 1. 149, 14. — da ista sveta věra naša najveću diku višnjega Boga i izjavljenje blaženstva svih svetih u kraljestvu božjem naznačuje pěsmami, koje angjeoski sbori, Kerubini i Seraphini věkoma: „svet, svet, svet!“ pěvajući nebesom oglašuju, i ovu nebeskog uzhitjenja pěsmu po nadahnutju věrnim na zemlji priobćenu ne samo svetjenici kod žèrtvenika, već i svi puci pravověrni u cèrkvi pod službom božjom u najvećoj pobožnosti ponavljaju.

Takovo čarobno povětarce pěvanja u svetih městih zapahivalo mi je k sèrdcu od dětinstva moga, zapahivalo i u njeg ugodnu rosicu zadovoljstva kao iz samoga raja padajuću nosilo, da sam napokon pasući na Kupskoj obali stado Isusovo zaželio isto čuvstvo probuditi u ovcah svojih. Zato sam (neka neozlovolji nikoga, što je za slavu božju učinjeno) amo tamo po bèrdinah nove cèrkve u město posve ostarělih i razvaljenih podižući, uz zdanja cèrkvena dizao takodjer stěne prostih nu svetih pěsamah, od svog sèrdca uzete, za prestavit ih u sèrdca ovacah svojih, na několicnu pomoć k sastavljenju Isusova těla i cèrkve Duha sve-

toga. Od ovih pěsamah naumio sam, da za sada samo 19 komadah tiskati dadem, kao u prigodi posvetjenja pet novopozlatjenih žèrtvenikah na uspomenu župljanom svojim, koj čin, iz jedine ljubavi pram Bogu i stadu svomu naměnjen, neće, ufam se, za zlo primiti nijedno sèrdce, iz kojega se božanstvo Isusove ljubavi světli po rěči i činu. Jesu pako te pěsme slědeće:

I. O svetom križu (kad sam novi križ podignuo).

II. Opet druga o svetom križu.

III. O svetoj Trojici (u prigodi, kad sam podignuo novu kapelu istog imena).

IV. O Duhu svetom (takodjer u prigodi, kad sam podignuo novu kapelu istog imena).

V. Uzdasi k sèrdcu B. D. Marie (kada je podignut žèrtvenik istog imena).

VI. O sv. Ladislavu, zavětniku župne cèrkve.

VII. O sv. 3 Kraljih.

VIII. O sv. Antunu (za novi kip i žèrtvenik).

IX. Razstanak od svetoga města.

X. O ružici s krila božjega sbačenoj.

XI. Pri pokapanju mèrtvaca.

XII. Suze sina nad majkom svojom u poslědnjem satu.

XIII. Na dušni dan.

XIV. O svetom Ladislavu, zavětniku župne cèrkve (u prigodi novopozlatjenih žèrtvenikah).

XV. O sv. 3 Kraljih (u prigodi, kad sam podignuo novu kapelu istog imena).

XVI. O sv. Apoštolih Petru i Pavlu (u prigodi prenašanja kapele istog imena.

XVII. O sv. Vidu (za novi kip i žèrtvenik) polag napěva: „Svaka duša hvali“ pod br. 7.

XVIII. Kako pastir k Bogu zove ovce svoje. Polag napěva: „Duše sveti! od osobah treće: pod br. 4.

XIX. O Josipu Egipatskom (za učionu).

Za sve ove pěsme odmah sam i napěve izumio, na note stavio, i najprije školnu mladež naučio, za kojom i ostala, učionu nepolazeća mladež, osobito děvojačka, iste se je na pamet naučila

u cèrkvi, i budué su mnogi prijatelji cèrkvenoga pěvanja, koji su u župnoj mojoj cèrkvi pěvajuću mladež slušali, izjavili želju, da bi ja ove pěsmice tiskat dao; to dakle, premda mi pri sastavljanju otih pěsamah nije niti na um palo, da ću je ikada tiskat dati, već sam samo gledao na potrebu pověrenog si stada, osobito pako pri podizanju novih cèrkvah i inih žèrtvenikah biaše naravni nagon novoj cèrkvi i novom oltaru novu takodjer pěsmu sastaviti, odlučio sam tomu zahtěvanju ugoditi još i zato, što i u „Katoličkom listu“ višeput biaše slično očekivanje izraženo, te tako već ni malo nedvojim, da će barem gděkojim dobrim dušam ovo moje pokušenje dobro doći, te iz gledišta takodjer několične pomoći za bolje obskèrbljenje nemoćnih svetjenikah prijazno primljeno biti.

Razsvětljen um, složen sa svetjeničkom ljubavju, dosetit će se, i ako mu nekažem, zašto tako dugačkim predgovorom ovomu plodu nježnosti u svět vrata otvaram. Na kratko samo to izjavljam, da, ako tko hoće u studenoj zimi odgojiti koi cvětak u perivoju, tomu je od potrebe dobaviti prijaznu toplinu, da mu se nesmèrzne zemlja, a pod žilje njegovo, da ga mraz noseća bura osušiti neuzmogne, grijuću rosicu ljubavi ulěvati, barem ondě, gdě jošte nije sva zemlja pod ledom; — kad drugčije nije na světu, već da jug otvara, bura obara, i da, komu u duši zloba klije, onoga pěsma nikad neugrije. —

I tako izdavanjem ovih pěsamah želja je moja, da postavim Svetim, o da mogu čistiju od bisera! krunicu na spomenike u mojih cèrkvah njim podignute, i time ponovim svezu svetoga sa svetimi obćenja po věri Spasitelja Isusa Kèrsta, kuju u svem, kako ju je on naučao, i kako su ju Apoštoli svetoj. katoličkoj cěrkvi predali, želim u sniženom prigèrljenju i štovanju svega, što ista draga majka naša katolička cèrkva nam propisuje, do groba dèržati; jer nijedna stvar na světu nebiaše kadra ikad me toliko uzhititi, koliko sjajući se po božjem slovu—kao zvězde po svodu nebeskom — izrazi Spasitelja i njegovih pèrvih objaviteljah, svetih Apoštolah, koje rěči iz naručja svete čuvarice božjih zakonah i ove jedine prave tumačiteljice — zaručnice Spasiteljeve, neoskvèrnute primismo. Sve slasti ovoga světa pred njimi, kao iz čiste

vodice ćudorednoga vrutka proizlazećimi, izčezavaju. Nije u zalud kazao Sin božji: „Blažene oči, koje vide, što vi vidite; velim bo vam, da mnogi proroci i kralji htěše viděti, što vi vidite, te nisu viděli, i čuti, što vi čujete, te nisu čuli." (Luk. 10, 23 i 24.) Što na kopnu, što na vodi, što u gradovih, što u pustinji, što u visokih gorah, što u cèrkvi, i što propét na dèrvetu Isus govoraše, može li drugčije naravi biti, nego da najmilijim čuvstvom ljubavi napuni sèrdce na začudjenje i da na obožavanje tolikoga dobročinitelja nagne, te napokon previne kolěno i ruke u vís prama njemu uzdigne!

Korenje toga života, kako ga je Isukèrst na toliku slast čuvstvujuće duše odkrio, nedvojbeno je u věčnosti sapeto, u onoj najsretnijoj věčnosti, koja već u početku biaše čověku za baštinu odlučena. Kako bi inače ginulo sèrdce čeznuć za onimi, na kojih su kao božjih neproměnivih pojmovih najuzvišenije i najsvetije slasti čověčjega života utemeljene, — slasti, u kojih jedna ganúte duše suza više vrědi, nego sve radosti u trulost pretvarajuće se kèrvi, ili kojih mu drago světovnih uživanjah na zemlji!

Iz toga gledišta smatram sreću lěpoga zvanja svoga baš u onaj stališ, koj imade po tmini ovoga světa světlo nebesko od Isusa donešeno zapaljivati, otajstva božja pred narode iznašati na vremenito preporodjenje dušah, a věkovitu utěhu i blaženstvo, rěčju bit narodom naměstnikom Sina božjega na zemlji i imati u sèrdcu božansku iskru ljubavi, koje svetost nadilazi sva svojstva uma, sve krěposti sèrdca i sve najveće časti toga světa! — Koliko nepripomaže na pobudjenje najnježnijih čuvstvah svetjeničkoga zadovoljstva ona pomisao, da već u davnoj prošastnosti biaše na zemlji kao otvoreno nebo od najsvetijih dušah, koje si ikada um čověčji predstavit može, — dušah božanstvo ljubavi u podpunoj měri imajućih, koje su světlo božje, život narodah i samoga Boga za ona i sva buduća vremena světu po cèrkvi božjoj na uživanje predali i kanoti pèrvobitni stališ raja sklonim na to dušam povratili.

To su učinili Apoštoli, sva dobra ovoga světa ostavivši za jedino i najveće dobro u sve věkove, naime za samoga Boga u lju-

bavi Isusova sèrdca. Onaj Petar, sniženi pokornik suze prolěvajući ali ipak ognjeviti Petar, Isusa vèrhu svega ljubeći, i zato za pèrvu glavu cèrkve od Isusa imenovani, koga da neuzhiti svetim žarom svetoga junačtva svoga? koje nestoji u taštoj slavohlepnosti, da mu svět, koj božanstvo Isusove ljubavi nepoznaje, na svojih načelih pretvaranja spomenike podiže, već u istinskom revnovanju, da dělotvorno, rěčju i činom, pram svakomu i svuda razširi svetu ljubav, u najvećoj sniženosti podpomažuć dizati sveto zdanje Isusova těla! Mile rěči Spasitelja: „Tko je veći medju vami, neka bude kano manji," (Kod Luk. 22, 26. Math. 20, 26 i 27. Marka 10, 43 i 44.) dobro se slažu s Petrom kao pećinom, koja na dno teži, dno poniznosti, u kojoj je najveća jakost proti svim nemirnog i strastnoga světa talasom; odtuda je ota blažena pećina, koju su gradeći zdanje ovoga ohologa světa zabacili, postavljena za glavni ugao Isusove cèrkve! — Tako i onaj Pavao, iz velikoga progonitelja postavši veliki Apoštol i zatim živa slika Isusove duše tako po milosti obratjenja kako i dělovanja u njem za neprestrašeno raznašanje po světu slova božjega, kao onoga rajskoga sěmena, iz kojega niče plod věkovite sreće; — ono sunce, da neznaš, više li je uma, više li je sunce ljubavi njegove?! Světlostju bo oborì on tmine poganah, a žarom svojim luč nebesku zapalì u sèrdašcih malo ne cěloga světa. Zato uzhitjena vapi duša moja: O! blaženo sunce, kroz tolike zemlje prolazeće, toplinu Isusove ljubavi i světlost nebeskih naukah prosipljuće! komu da nepredstaviš u sebi onoga premiloga angjela, koj sveudilj u nami čisti cèrkvu Duha svetoga i duše naše Isusovom ljubavju napunjuje, Isusom oblači i Isusa pretvara po rěčih mudrosti svoje, u kojih počiva milost božja. — Onaj Andro, „pèrvi," kako sveti Petar Damian svědoči, „kèrštjanin i pèrvi učenik Isusov," koj je, kako sveti Athanasio, biskup aleksandrijski, opisuje, „pèrvi vrata otvorio na naslědovanje i strogost zapta Isusova, koj biaše početak apoštolskoga družtva, i koj je pèrvi onoga priznao, koga je sveti Kèrstitelj navěstio, te je polag svědočanstva sv. Ivana (1, 41 i 42.) pèrvi i bratu svomu svetomu Petru radostnu věst donio,

da je našao Spasitelja, i tad ga doveo k Isusu.“ O! koga da on nenapuni istom požudom, da traži nebeskoga naučitelja u tolikoj tmini světa, za naći život u světlosti i utěhu u naslědovanju njegova puta?! Kad je isti sveti Apoštol, za životom angjeoskim čeznući, Spasitelja tolikom sniženostju ljubio i štovao, da se iz načina smèrti njegove vidi, kao da je sliku smèrtnoga kreveta Isusova, za svoju smèrt pripravljenu, molio, kako je to i brat njegov sv. Petar učinio, preokrenuti, da nebi muka krotkog učenika smèrti svoga božanskoga učitelja spodobna bila! — K ovim i onaj pravedni brat gospodnji, onaj neobično velike starosti i pun svetosti, od Židijah s najvišega vèrha cèrkve oboreni i kolcem dotučeni Jakov; i onaj drugi s Isusom na gori kod preobraženja i na maslinskoj gori kod moljenja bivši, pod Herodom Agrippom pèrvi od Apoštolah pogubljenjem glave poginuli Apoštol istoga imena Jakov.— Onaj iz temelja i kanoti s korenjem sve urese nutarnjostih božjih na světlo iznašajući, nepresežna ne samo odnošenja već i dělovanja triuh osobah u jedinom Bogu, dubokih svetotajstvah i neizgovorne ljubavi božje čitavo nebo u najmilijih izrazih predstavljajući Ivan, kao duša Isusovoj duši i u pojmovih najbližja i radi nježne nevinosti najljubljenija! — u jednoj osobi i prorok po Apokalypsi i apoštol po navěštivanju i evangjelista po spisih Isusova života i mučenik po vrijućem ulju i izpovědnik po věri i děvac po čistoći, Benjamin Isusov zvan kao najmladji od dvanaestorice Apoštolah Isusovih — kao nebeskoga Patriarke po Duhu svetom sinovah. — Onaj, onaj veliki mučenik Apoštol sveti Bartol, koliko je on odkrio božanstvo vèrhu naravske ljubavi prama dragomu Isusu i ovcam njegovim po divljoj pustinji toga světa bludećim, kad je medju divljimi narodi podnoseć mnoga stradanja i muke pao napokon u ruke još divljijih duhovnikah njihovih, te što najokrutniji carevi poganstva s kèrštjani neučiniše, to ovi milomu učeniku Isusovu pripraviše kod Astyaga, brata Polymia kralja, da mu je ovaj na njihov grozoviti predlog dao živomu s těla kožu svući. O okrutnosti, kojoj spodobne još nijedna od najgrozovitije šumske zvěri nikada nije pokazala!

Tko da suznim okom i s najvećim ljubavi žarom necěliva svetih apoštolskih slědah, za Isusovo ime okèrvarenih?! — Onaj Filip, ljubljeni dvoranin i domaćina Isusov, polag svědočanstva svetoga Ivana evangjeliste (pog. 14.) nebesko razjasnjenje vèrhu otajstva i darovah svete Trojice po pojedinih osobah, i za utěhu sviuh njegovih učenikah obećanje Duha svetoga iz ustih samoga Spasitelja slušajući, koj napokon za ime Isukèrsta kroz Scythiu, gdě je malone sav onaj narod za Isusa predobio, došav u Frigiju na križ je propet i kamenjem zasut bio. — Onaj radostni objavitelj sreće naše, sveti Matej Apoštol, rodoslovno dokazujući, da su u porodjenju Isusovu proročanstva izpunjena i obećani Spasitelj već došao potražiti i oživiti, što poginulo běše. — Onaj Tomo, blažene uspomene milosèrdja božjega, kojim ljubav božja neostavlja kao čověk bludeće duše, već ostavi 99 u pustinji i traži pogibljuću, te kad ju nadjè, veseli se i raduje, prima ju u naručaj i u blaženstvo nosi, gdě ju nikad više oproštenih uvredah ni najmanja sěna nerazcvili. — Oni za razširenje slave božje medju okrutnimi narodi strašnom mukom s toga světa smaknuti prijatelji božji Simo, pilom razdvojen i raztèrgan, i Tadija, toljagom zatučen, oni spisatelji sveti Luka i Marko, oni toliki mučenici i izpovědnici, one svete děvice i sveti učitelji matere cèrkve, ono sveto družtvo i bratinstvo, koje jošte žive u tolikih spisih i inih spomenicih čiste ljubavi božje; one tolike katoličke cèrkve, i věrni sinovi i věrne kćeri nebeske kraljice, sladke matere Isusove: — dali nebudu ovi svi dovoljni nagon poštenoj duši, da ih neostavi, već da s njimi po načelih i načinu života žive i umre, da si netraži drugoga neba, niti drugoga puta do njega, nego li je po ovih božjih Svetcih i njihovoj jedinoj uvěk živućoj, pravoj, svetoj, apoštolskoj i katoličkoj cèrkvi naznačen? U tom jedinstvu věkom ću po milosti božjoj biti sjedinjen i sdružen; věkom ću i u zvanju svome tako misliti i raditi, kako želi i zahtěva sveobća majka ova katolička cèrkva, a sva ona osuditi i zabaciti, koja ona osudjuje i zabacuje. Neka bude ovo moje očitovanje na umnoženje slave božje i na miliji napredak spasenja tako moga, kako i pověrenoga

mi stada Isusova; neka je kao prijazna kitica u věnac Isusove zaručnice, svete matere cèrkve! A svakomu, koi bude imao dobrotu pročitat ovo očitovanje, neka se iz njega, kao iz iskrenog ogledala duše moje, ukaže hvala ne po dělovanju slabih rěčih mojih na zadovoljstvo, već hvala dobrim dušam po milosti božjoj na umnoženje prave kèrštjanske medju nami ljubavi i opraštanja u onih, koja su nesavèršena. Dao Bog svim uvěrenje, da mi je u cělom ovom spisu od početka do konca najbolja naměra i iskreni plam sèrdca pero vodio, pa će se onda tako iz ponude pěsmicah mojih, kako i iz krotkih rěčih zasvětliti u mnogom sèrdašcu ćudoredna svěćica zadovoljstva, koja će odkriti stazu do Isusova siromaštva, krotkoće i ljubavi pune sniženosti, po tom i sakritog u mnogoj duši lěpoga mira i kraljestva božjega, da napokon u sladkoj utěhi sèrdca povikne s Apoštolom: „Nisam scěnio, da znam, šta medju vami osim Isusa Kèrsta i toga propetoga;“ i zato „neka je daleko od mene hvalit se, van u križu Gospodina našega Isukèrsta, po kojem meni svět je propét a ja světu.“ (1. na Korint. 2, 2. — na Galat. 6, 14.)

Pavao Stoos.

I. O svetom križu

(u prigodi podignutoga novoga križa.)

Andandino.

Isu- kèrste sve- ti! na dèr- vo pro- pe - - - ti!

Kak' me žalost tra- pi, k nebu duša vapi!

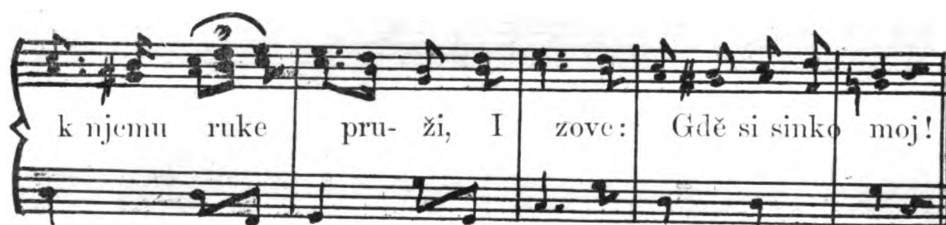
Kad' u kèrvi plava Tva ranjena gla- va,

I po modre ruke od tolike mu- ke!

Plači du- šo kod raz- pe- la! Plači s muke

2.

Dakle za Te tužno janješçe — nedužno!
Takva je u cvětu ružica na světu,
Da sve zlo Tvê ime za čin dobar prime,
Da Te on pogubi, kog Tvê sèrce ljubi!
Plači dušo kod razpela!
Plači s muke Spasitelja!
Šta svět s njeg' uredi, nebo se raztuži,
Otac Bog to gledi, s neba ruke pruži,
I zove: Gdě si sinko moj!

3.

Ah vi putujući! uz taj križ idući!
Plačte nad sramotom, světa tog grěhotom!
Da, kom' nebo dvori, onog' svět umori,
Kad razpne dobroga Spasitelja svoga!
Plači dušo kod razpela!
Plači s muke Spasitelja!

On ga pèrvi ranì, kojeg' on nahranì,
Spasiti nakanì, kod svojih nastanì,
Zaziva: Gdě si sinko moj!

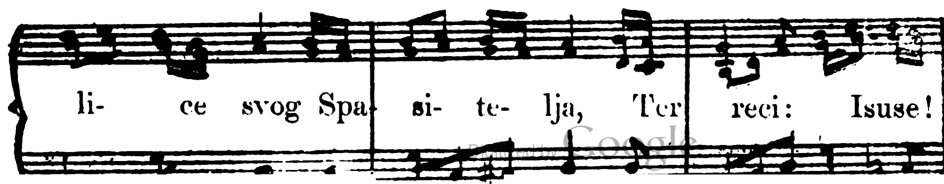
4.

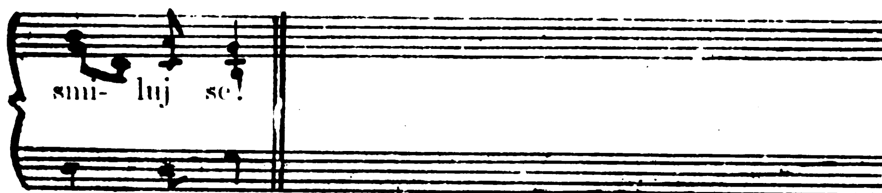
Božji sin umira, nebo se podira,
Sunce, měsec gine, sav svět obstru tmine,
Nekriv i nedužan kad je smèrti sužanj,
Zemlja se potresa, ah, plaču nebesa!
Plači dušo kod razpela!
Plači s muke Spasitelja!
Ter u sebi reci: Teci, suzo! teci!
Sèrdce mi opeci, Isusa obteci,
Dok reče: Ti si sinko moj!

II. Opet druga o svetom križu.

Glej ruke već protegnjene
Za gèrlit te pripravljene!
Gledaj glavu već nagnjenu
Na poljubac dol' spušćenu!
Ah reci: Isuse! smiluj se!

Glej, usnice ti govore,
Da u njega gledaš gore,
Njegvu s tèrnja u krunicu
I kèrv po njegovu licu,
Da rečeš: Isuse! smiluj se!

Kad promisli duh tvoj ova,
Utěšen ćeš biti s nova,
I na težkom putu tvome
Pri ćaćku ćeš nać se svome,
Ah dobri Isuse! smiluj se!

Od tvog rajskog těšitelja
Doć će k tebi sveta želja
Njegov jaram na se uzeti,
S njim živěti i umrěti!
Ah sveti Isuse! smiluj se!

Kojgod pako križ neštuješ,
Te kèrst, věru, Boga psuješ,
Isusa tvá duša ohola
S nova svukla je do gola!
Ah mili Isuse! smiluj se!

Koj jezikom brata biješ,
I kèrv žedan njegvu piješ,
Znaj, tad s Judom huliš Boga;
S njim kèrv piješ meštra svoga!
Ah sladki Isuse! smiluj se!

Koj se za taj svět žèrtvovao,
Za věk sebe nam darovao,
Ah lice mu gèrdiš smělo,
S nova biješ sveto tělo!
Ah krotki Isuse! smiluj se!

Isukèrste! daj, brani nas!
Prem grěšimo u svaki čas.
Brani, brani sve sirote
I od glada i golote
Ah željni Isuse! smiluj se!

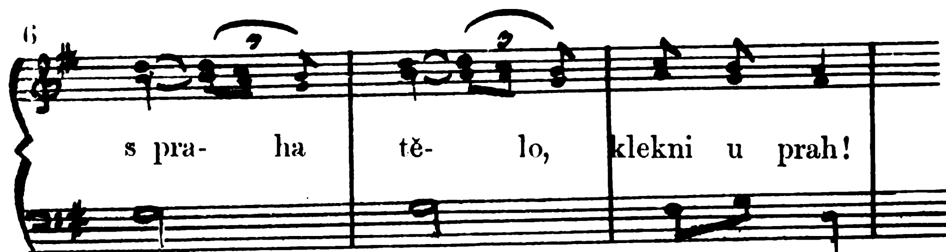
Čuvaj mlade, čuvaj stare!
U nami Tvé čuvaj dare,
Čuvaj duše, da neginu,
Daruj rajsku domovinu!
Ah svim nam Isuse! smiluj se!

III. O svetoj Trojici

(u prigodi podignute nove kapole istog imena).

Andantino quasi Allegretto.

Prigni tvá ko- lě- na pred presveto Trojstvo Lice, kom je

s pra- ha tě- lo, klekni u prah!

Slika tá pred- stavlja ono neba svojstvo,

Pred kim obu- zi- ma ne- ba i zemlju strah;

Koje ipak slast ži- vo- ta svemu da- je,

Uz- dèr- žava sav svět, i sva ve- se- li, A največ-

2.

Božanstvom jedini, troji u osobah,
Otac, Sin, Duh, tri su, a jedan je Bog;
Otac stvorì, spasì sin, duh od hudobah
Kèrstom i pokorom očistì grěšnog:
U ljubavi stvorì, u ljubavi spasì,
U ljubavi posvetjuje svakog nas,
I svèrše se kad života toga časi,
Zove nas u nebo mili ćaćka glas!

3.

Pèrva dakle misao naša věkom budi,
Da za ljubav božju ljubav vratimo!
I što Bog odluči, što nam Bog odsudi,
Da učinit pripravni to shvatimo,
Boga svaki da věk ljubi vèrhu svega,
S cělim sèrdcem, dušom i pametjom svom,
A kak' samog' sebe da ljubi bližnjega,
Tá čineći svak će doć u rajski dom.

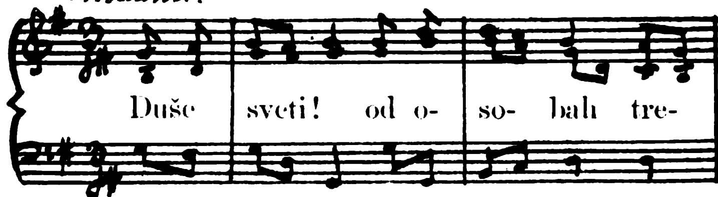
4.

Zazivajmo u to ime Trojstvo milo,
U koje i sveti nas posvetì kèrst!
Sveto Trojstvo s nami u milosti bilo,
Um će s njim u věri stalan bit i čvèrst.

Budi s nami jutrom, u dne i u noći
Sveto Trojstvo! uvěk Ti pomaži nam!
Neostavi duše Tvoje bez pomoći,
Kad poslědnji nam života tèrne plam!

IV. O Duhu svetom

(u prigodi podignute nove kapele istog imena.).

Jer jedini ti si moja sreća,
Tužnom sèrcu utěha najveća!
Ti si dragi ćaćko svih sirota',
Tvá ginuće oživlja dobrota.

Sve su duše s Tvoga sunca dane,
Kao iskrice zemljom posijane:
O blaženstvo, o světlosti světa!
Od Tvé dike neima lěpšeg cvěta!

Glej, kak' ide duša uz dušicu,
Amo tražit božju Tvú stolicu!
Svaka Tebe ćaćkom svojim zove,
Kágod dodje do kapele ove!

I najprije hvalu věčnu poje,
Za stan ovi, jer je dělo Tvoje,
Ov je ustao kroz Tvé nadahnuće,
Gdě sad svaka duša moli vruće.

Jedna moli, da joj s Tvé milosti
Ljubav božja svaki grěh oprosti,
Da Ti s čistim sèrdcem dvori, služi,
Dok se u raju jednom s Tobom sdruži.

Druga moli, lijuć gorke suze,
Da ju izvedeš iz tog světa uze!
Jer ju bolest il' šta drugo bije,
Da već za nju nigdě mira nije.

Tamo mala kleči sirotica,
Moli i briše svoja suzna lica,
Nit je ćaćka nit majke, poznala,
Kad je u tudjih rukah tudja ostala.

Bože! kad ju tudja bije ruka,
Iz ovih ju Ti izvedi muka',
U žalosti Ti joj svedj pomaži,
I k spasenju pravi put pokaži!

Al' sve duše sirotice jesu
Kano mèrtvo tělo u svom lěsu,
Ak' je smèrti grěha Ti nelišiš,
U broj Tvojih Svetih neuzvisiš.

Daj, daj, svako sèrdce da se gane,
Da iz groba hudobah ustane,
A s tom cèrkvom, ká je sad gotova,
I mi da smo Tvoja cèrkva nova!

Da s Tvím licem u sèrdca oltaru
Věk smo živi po svetosti daru,
Dok sa zemlje, suzne te dolice,
Do Tvé věčne dodjemo stolice!!!

V. Uzdasi k sèrdcu B. D. Marie.

(Kada je podignut žèrtvenik istog imena.)

Andante.

O! Ma- ri- o! sladki su mi ča-

si, Gdě se sve- to ime Tvoje gla- si! S Tvog i-

me- na sva se radja slast, S njim se di- že

po svem svě- tu slava Tvá i čast. Stan je

bož- ji u srěd sèrdca Tvo- ga, S tog si Maj- ko!

stanak sèrdca mo- ga! Sèrdce sveto! dana Ti je moć,

Da, kud si- ne sunce Tvoje, gine grěha noć!

2.

O Mario! mila moja nado!
Duša moja misli na Te rado,
Jer miline neima takve svět,
Kak' prečistog sèrca Tvoga je u raju cvět!
Što na zemlji jesi se rodila,
Tim se vidiš s kèrvi naše Mila!
Uz to sveta ljubav sèrdca Tvog
Zaufano k Tebi diže čuvstva sèrdca mog!

3.

Sèrdce Tvoje sladko pomiluje,
Komu vidiš, sèrdce da tuguje,
Ti podižeš, koi Te ljubi, u raj,
Kano majka děte svoje u svoj naručaj!
O Mario! poplavica s oči'
Teče suzah, koje sèrdce toči,
Jer sve veće svět taj radja zlo:
Ljubav strada: — Majko draga, mila Mario!

4.

Nu što čuje tužna moja duša,
Ko da blažen glas iz neba sluša:
Ah neplači, jer Te ljubim ja!
Ah neplači, děte moje! věk ću biti Tvá!
Samo slěduj slěde sinka moga
Od kolěvke do puta križnoga!
Ljubav njegva nek je u sèrdcu Tvom!
Jer najsladji dar je ljubav dragom' sinku mom'!

5.

Još s propela rěč k mom' sèrdcu ori,
Koju ljubav njegva izgovori:
Primi Majko učenika mog!
U Ivanu sav svět primi sad za sinka tvog!
Tim uz rěči: „Otče! njim oprosti,"
Pokorniku dade znak milosti,
I poviče: „Zašt me u taj čas
Bože! ostavljaš!" kad zažedjà svega světa Spas.

6.

Još poslědnju octa kap popije,
Čim spasenja stražnji sat izbije,
Tada reče: „Dovèršeno je:“
„Otče! duh moj preporučam sad u ruke tvé!“
To izustì, dušicu izpustì,
Umirući s ljubavjom u usti',
O blaženo sèrdce sinka mog!
Tko tak dobar može biti van jedini Bog!

7.

Dakle Majko! ljubav ustanovi!
Nas u duhu sinka Tvog ponovi!
I već onda neostavi nas!
Neostavi, Majko draga! u nijedan čas!
Tako uzdah svaki naš utiši,
I poslědnju suzicu izbriši!
Svud ah! svud obrati grěšnike,
Da u nebu svi zadjemo slavit sèrdce Tvé!

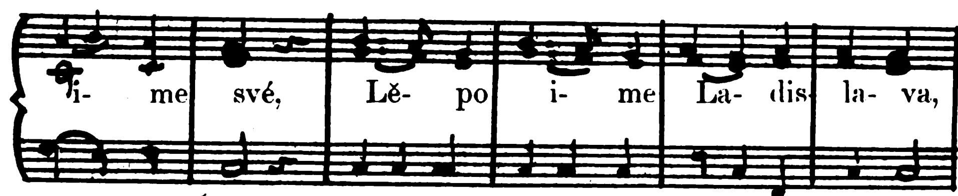
VI. O sv. Ladislavu, zavětniku župne cèrkve.

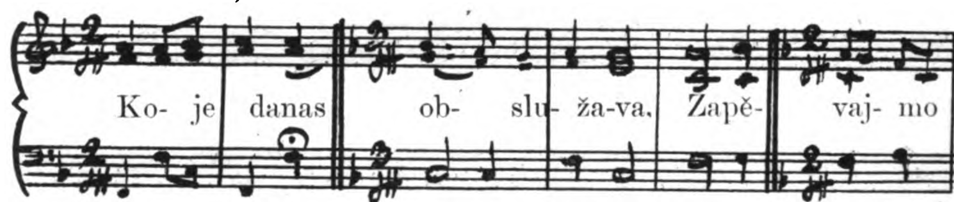
Andante

Za- svět- li- te se neba zvězdi- ce

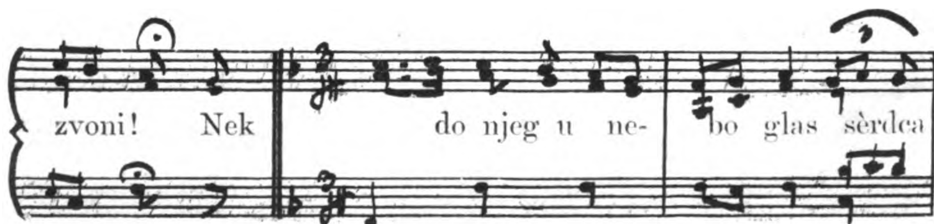
Vèr- hu cèrk- ve Pokup- ske, Kojoj hèrvat-

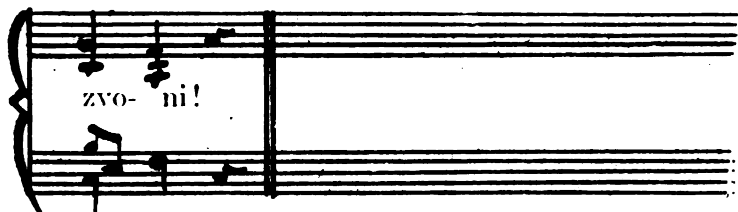

ske „Lepe“ kralji- ce Dao je bra- tac

i- me své, Lě- po i- me La- dis- la- va,

Ko- je danas ob- slu- ža-va. Zapě- vaj- mo

da- kle svi, Nek do njeg u nebo glas sèrdca

zvoni! Nek do njeg u ne- bo glas sèrdca

2.

Koj pozvó jesi stare Hèrvate
K Isusovoj ljubavi,
Po svetoj věri da se pobrate
S ugarskimi narodi,
I pod jednu stupe krunu,
Svih milostih kèrsta punu,
Da su jaki na zemlji,
Rep. A jednom na nebu odičeni svi!

3.

Složi i danas u věri Boga
Bratju, sestre, cěli svět!
Daj, da se vrati ljubav i sloga,
Isusove věre cvět!
Od duševnog zla nas brani,
I nas nádom neba hrani,
Moli za sve kèršćane,
Rep. Ki ime na zemlji poštujemo Tvé!

4.

Nedaj, da satre polja i gore
Vihar, magla, mraz i gràd,
Težaka suze da neobore,
Kad će spravljat zemlje sád!
Da s děčicom nepogine
Sin nebeske domovine!
Pomoć molbom Tvojom daj!
Daj sreću na zemlji, a groba s onkraj
Daj věčno veselje i blaženstva raj!

VII. O svetih trih Kraljih.

Allegretto.

Svaka duša hvali Vas tri, sveti Kralji!
Vam se raj ve- se- li U toj sad Ka- pe- li,
Jer, koj štu- je Vaše ime, Isus njeg u nebo prime,
Du- še na- še mole Vas, Duše naše mole Vas,
Ah, mo- li- te Bo- ga u ne- bu za nas!

2.

Pogledajte mnoge
Ovdě sad uboge,
I težačke ruke
Mlahave od muke,
Kak se k vam podižu gore,
I sirote k vam govore:
Rep. Čujte, čujte tužan glas,
O sveti tri Kralji, pomozite nas!

3.

Zlo od svake strani
Nas u sèrdcu rani,
Svaki od nesreće
Grom se k nam okreće!
Smilujte se, sveti Kralji!
Bez vas jer smo svi propali.
Rep. Molite se, da nas Bog
Občuva i brani od udesa zlog!

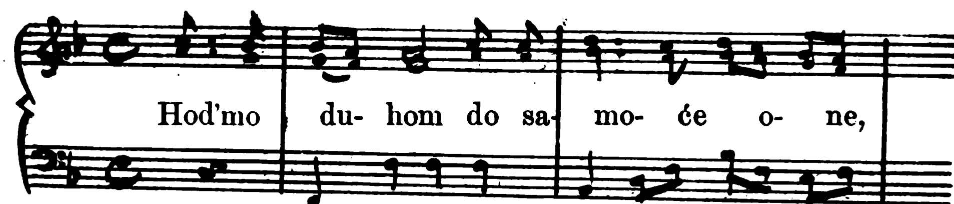
4.

Ah sveta je želja,
Ká nas sim zapeljà,
Da predamo naše
Duše u ruke vaše,
Kad s tog světa bude poći,
Da možemo u raj doći.
Rep. Budite nam u pomoć,
Kad nam se života dan nagne u noć!

VIII. O sv. Antunu.

(Za novi kip i žèrtvenik.)

Andanto.

2.

'Z plemenite kèrvi on se rodì,
Roditeljah smèrt ga u cèrkvu vodi,
I, kad sluša božjeg naměstnika,
Rěč ga božja čini pustinika.

3.

Da će k Bogu doći, rěči čuje,
Ak' sve proda, sirote daruje:
On to učini, i svět taj gizdavi
U pustinju odiduć ostavi.

4.

Uz propelo, što najradje ima,
Sobom pozdrav Mariin uzima,
S križa cèrpi milost i krotkoću
I u tugi utěhe sladkoću.

5.

Zvon' med pusto dérvje si postavi,
Majku božju jutrom da pozdravi,
I u večer da mu zvono poje:
„Zdravo sèrdce sladke Majke moje!"

6.

Boga moleć mnogo izposti posta',
S korom kruha sol ga hrani dosta,
Drěm ga nadje věk u molitvici,
Konak mu je na tvèrdoj zemljici.

7.

Izpred njegvog těla, svete sěne,
Běžale su sve tmine paklene,
Jer Bog s njime bjaše u samoći,
S kojim sad još nam je od pomoći.

8.

Sětjate se l', kakva bjaše sila,
Kad vam blago kuga je morila?
Sětjate se l' pomoći od sgora
Poděljene od nebeskog dvora?!

9.

Kakva zasjà svih milostih kruna
Kroz molitve svetoga Antuna!
Kak su strahi kuge svi prestali,
Kad ste ime njegovo zazivali!

10.

Tebi dakle, Pustinjače zmožni!
Ovdě danas hvali puk pobožni,
Po pastiru svojem Tvoju sliku
I nov oltar daje Ti na diku!

11.

Jer kad volek ostao bez para
Kod plačućeg svoga gospodara,
Sbrisala je Tvá molitva jaka
Gorke suze s očih siromaka.

12.

Plakala su s majkom dětca mala,
Kad im dojna kravica je pala,
Al' Ti za nje moliš Boga vruće,
I ustaje blažče već ginuće.

13.

Ti ćeš tužnim věk u pomoć biti,
Od zla svega nas osloboditi!
Čuvaj, čuvaj sve nas od nesreće,
Ti sirotah ufanje najveće!

14.

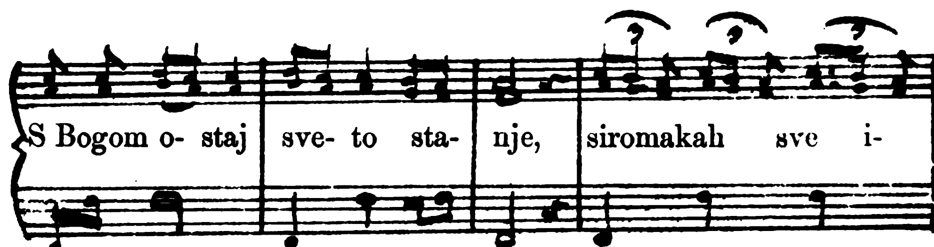
Nek tim veća věk je božja slava,
Kad u domu sva nam budu zdrava,
Nek, Antune! svud i u sva vremena
Milo glasi dika Tvog imena!

15.

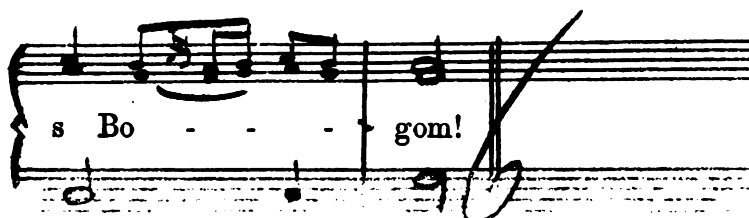
Božje rěči u věrnom posluhu
Slava otcu, sinu i svetom duhu.
Kako bjaše početkom světovah,
Nek je sad i kroz věke věkovah!

IX. Razstanak od svetog města.

2.

Putuj s nami Isusc s Mariom!
I nam vazda u pomoći
Budi u dne i u noći
O presladko ime: Isus i Mario!

3.

Nezasjaje sunce tako milo,
Kako sèrdcu uvěk sija
Ime: Isus i Maria!
To je sreća, to je duše slast najveća!

4.

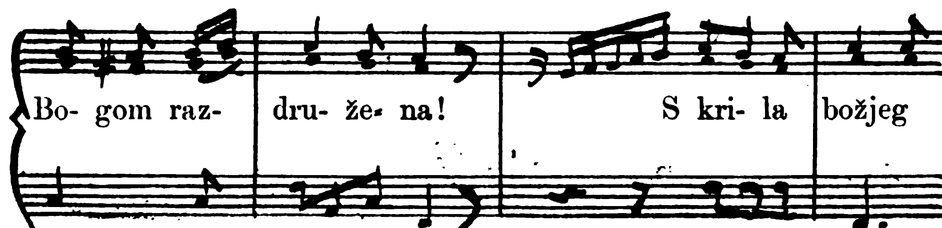
Zato spěvaj, sèrdce moje, spěvaj:
Sladko hrani i opija
Ime: Isus i Maria,
O presladko ime, daj, daj. ti spasi me!

X. O ružici s krila božjega sbačenoj.

Andante sostenuto.

2.

Tužno 'e gledat još i zemaljski cvět,
    Kad mu se sgazi rumenilo,
Kamol' cvětak, koi je iz raja snet,
    Kojim se nebo zasvetilo,
        Ak neba zlato
    Iz božje-tèrga si krunice,
        Te radje blato
    Gèrli od suzne te dolice.

3.

Gdě na svetu nikakve stalnosti
    Neima nijedna života slast,
Koi biaše jučer u radosti,
    Dok mu je cvala sreća i čast:
        Danas ga nije!
    Eno ga s plačom zakapaju!
        Grob ga već krije,
    Križ mu vèrh glave postavljaju.

4.

Prestale su slasti od razblude,
Sve je u hipu razpèršeno —
Vèrhu njega gruda je do grude,
Tělo od cèrvah raztočeno!
Duša jedina
Živa prehadja na drugi svět,
Rad grěšnih čina'
Muke gdě věkoma njoj tèrpet.

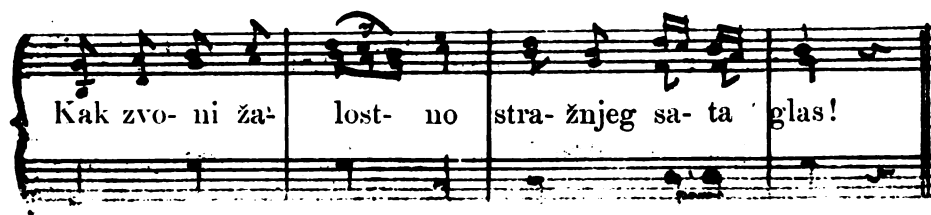
5.

Dakle dok si u životu, dušico!
Ostani s Bogom věk složena!
Ter, ak' s krila božjega, ružico!
Paneš od zemlje odmamljena,
Vrati se k Bogu!
On će tvé boli uvažiti,
Žalosti mogu
K njemu u nebo te spratiti.

XI. Pri pokapanju mèrtvaca.

(polag napěva: Qui humanae legis vitae folium.)

2.

Koi se na svět rodi, svakom je umrět,
Bio slab, al' jaki, star al' mladih lět,
Njemu nije znano,
Kasno će il' rano
Taj ostavit svět.

3.

U zalud tko plačuć tužni les gledi,
Vruća suza mèrtvog věkom nestopi,
U zalud tuguje,
Žalud narekuje,
Već ga nezbudí.

4.

Neki dan s veseljem gledaše taj svět,
Al' u zemlju pada svak zemaljski cvět,
Šta vèrh zemlje side,
Natrag u nju ide,
Svemu je pomrět.—

5.

Dakle kad pod zemlju jednom svim je leć',
Nit do sudnjeg danka ustat ćemo već,
To nek svi želimo,
Da raj zadobimo
Boga věk moleć!

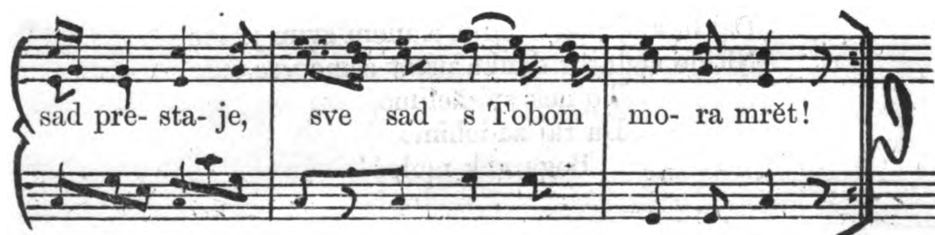
XII. Suze sina nad majkom svojom u poslědnjem satu.

2. Tko da bol izrazi, ká oba muči nas,
Kad s oka tvôga padše na lice
S Bogom! govore meni suzice,
Ah, nit nemožeš 'zreći drugi glas:
Što ti sèrdce ćuti,
To s tvê suze sluti
Sèrdce moje tužno u taj gorki čas.

3. Rěč na ustih sědi, al' ju věčna noć
Neda mi čuti s tvoje dušice.
Već ju uzimam s tvoje desnice,—
U križu mi predaješ božju moć,
S njim sva dobra tvoja,
Mila majko moja!
Meni ostavljaš, kad je tebi iz světa poć.

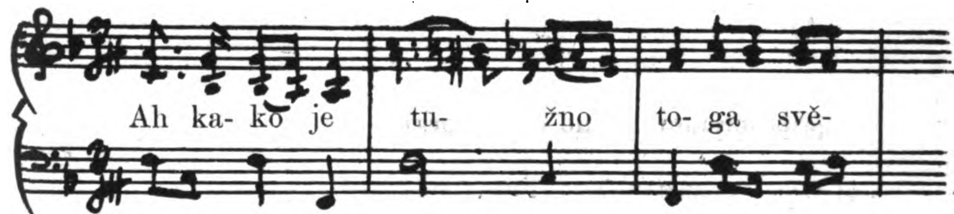
4. Ti má, Isukèrste! i mé majke slast!
Primi u nebo tvoju ovčicu
Majčicu, moga sèrdca ružicu,
Ká u sèrdce moje tvú presadi čast.
Daj joj s Tobom biti,
I vèrh mene bditi,
Da mi neda nikad od Tebe odpast.

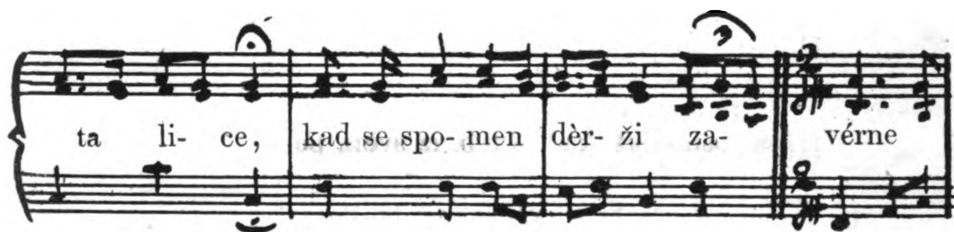
5. Ti si bio njezin na tom světu raj,
Sve dneve njejne ti si slastio,
U svakoj tugi sèrdce těšio,
Ah stupi sad u sinka naručaj!
'Věk obstoj kod mene,
Jer mi sèrdce vene,
Ah! pomoć mi tvoju, dobri Bože, daj!

6. Pomoć, pomoć daj mi, Spasitelju moj!
Već je u san věčni oči stisnula,
I mene majka ah ostavila!
Za uvěk zatvoriv mi pogled svoj,
Ah pomozi Bože!
Sèrdce mi nemože
Više od plača reć kak: „s Bogom, s Bogom„ k njoj.

XIII. Na dušni dan.

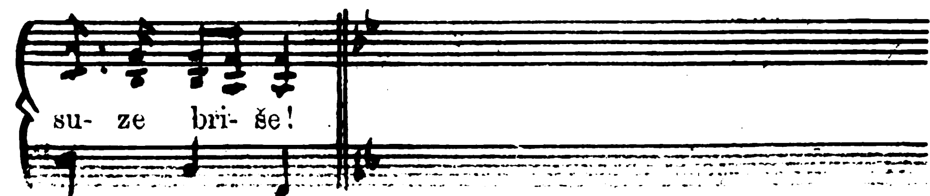
Andante

Cèrkva iznaša stra- he od mèrt- vog

čo- vě- ka, da po- ka- že, što nas na po-

slěd- ku čeka: u mèrt- vač- koj škri- nji

sto- ji ku- ć- sli- ka kamo svě- ta to- ga

doć- ma- de di- ka.

3.

Kamo oholost, časti, kamo lěpi sbori,
U kak těsno město sva ta smèrt obori!
Kakvi bogatašu stan je i goloti,
I siroti staroj i mladoj lěpoti!

4.

Tužne pěsme ore s tornja visokoga,
Ko da oplakuju zvonovi mèrtvoga,
Vèrh razstanka tugu sve izjavlja světu,
Kako je propalo, što biaše u cvětu.

5.

Tko opisat može boli sèrdca i jade
Vèrhu milih licah od najveće nade,
Koja oplakuje bratac i sestrica,
Stari ćaćko s majkom, drug i drugarica!

6.

I dětešce malo, ah i priatelji,
I što kojoj biaše predmet sèrdca želji!
Kak nje u duši peče, kad njim sèrdca cvěće
Sad pod zemljom leži od najveće sreće!

7.

Kako plač uz glase od zvonovah cvili,
Kad po grobju traže, što su izgubili,
Te ljubavi svěće uz nagrobne križe
Med suzami svaki svojemu zažiže.

8.

Jedni mole vruće na grobju klečeći,
Drugi suze rone grobni križ gèrleći,
Odlazećih s grobja takvi plač se čuje,
Da ti od smiljenja nježna ćut tuguje.

9.

Ponavlja se plačni glas: „s Bogom“ bez broja,
S Bogom ćaćko mili, s Bogom majko moja!
S Bogom brate dragi i mila sestrice!
S Bogom druže! sladko lice mé děčice!

10.

Sve veselje moje ah s Bogom ostani!
S Bogom! sad već neimam, tko da me obrani,
Tko da tužnom sèrdcu utěhu ulije,
Od mojega meni nigdě živa nije,

11.

Takovom se žalbom mnogi grob pokriva,
Gdě milomu milo svakom sve počiva,
Tako čověk s plačem rodi se i hrani,
S plačem umre, i smèrtjom mnogo sèrdce rani.

12.

Al' još veća žalost na světu drugome,
Gdě se duša uložit neimade nikome,
Gdě nit děte majci, nit majka, o Bože!
Sinu skvarenomu pomoći nemože.—

13.

Tamo brat svog brata i sin otca svoga
Neljubi, nit žudi, ak' nije kod Boga,
Jer prokleto što je, ono u sdvojnosti
Kune, nit sin otcu svomu neoprosti.

14.

Děte svoju majku i ćaćka svojega,
Što ga nekazniše, kune vèrhu svega,
Kune tělo, svět taj, kune sva stvorenja
A najvećma sèrdca svoga poželjenja.

15.

Jer ga tuže suze zemljom prolejane,
Njegvom zlobom rane sèrdcu izkopane,
Sve ga tuži, što je ikad po krivici
Učinio duši, božjoj sirotici!

16.

Zato Boga nikad on viděti neće,
Koigod božje cvěće po světu zameće,
Koi u zlobi žive, svetim neda časti,
Svoja dobra traži iz tudje propasti.

17.

U očistilištu mučenica duša
Ona u miloj nadi slasti neba kuša,
Za spasiti tužnu s mukah vremeniti'
Danas ovdě sviskup imamo moliti.

18.

S Isusovom majkom svi se u tom slažu
Sveti na nebesih, takvim da pomažu,
I mi za nje molbe izrecimo vruće,
Ah! pomiluj Bože! Duše tugujuće.

19.

Time nek su s Bogom duše sve bez broja,
S Bogom čaćko mili, s Bogom majko moja!
S Bogom bratjo draga i mile sestrice!
S Bogom svako lice od dobre dušice!!

XIV. O svetom Ladislavu, zavětniku župne cèrkve.

(Polag napěva: „Prigni tvá kolěna pred presveto Trojstvo.“)

1.

Sve se diči u světu, kada je u cvětu:
    I Tvá duša dušah slavni cvět je svih!
Jer Ti, Ladislave! Tvoju krunu svetu
    Bog sastavì s rajskih sèrdca krěpostih!
Već Te živa k sebi nebo podizalo,
    Čuda tvorit na tom světu dozvoliv,
Gladnu vojsku divno hranit Ti je dalo
    Njoj s pećine kopjem vodu otvoriv.

2.

S toga, o sveti kralju! cèrkvu ponovljenu,
    Pet oltarah novih primi malen dar!
Isusovoj kèrvi diku posvetjenu
    Primi, kao Tvoj odziv, našeg sèrdca žar!
Jer i Ti si sveta města podizao
    Otvarajuć k rajskom' domu sjajni put!
I Horvate pod ugarsku krunu zvao,
    Blaženstvo im dati Tvâ biaše ćut.

3.

„Lepa“ Tvá sestrica, udova kraljica,
    Nas poklanja, kralj kad umre Zvonimir,
Draga, kano majci, njoj horvatska lica
    U ljubavi Tvojoj najdu věčni pir:
U krěpostih Tvojih sboru nebeskomu
    Stanovnikah zemlje bješe rajska slast,
Zato věk će u nas bit imenu Tvomu —
    Sa harnostju věčnom — slava, dika, čast.

4.

„Hod'te dětco moja za mojimi slědi"
Još zvoni po našoj zemlji otca glas,
Još Tvé oko s neba milo na nas gledi,
Za pribavit dušam rajske sreće čas:
S tog Ti hvala, Ladislave! věčna bila
Za najbolju tog' života sreće stran!
Svaka božja slavit će Te ovca mila,
Kroz Tvú pomoć, ká će doć u rajski stan!

5.

Još i druge cèrkve u župnom okrugu
Miluj kao još mladih svog postanka lět':
Svetog Trojstva pèrvu, Duha svetog drugu,
I trih Kraljah: sve tri novi věre cvět:
Još hramove svetog Petra i Juraja,
Koje naš — preměsti, stràn uresi — trud,
Nje kao svetu krunu miluj usrěd raja,
S kom nek sjaje ime božje věk i svud!

XV. O sv. 3 Kraljih.

(U prigodi, kad je podignuta nova kapela istoga imena.)

1.

O sveta zvězdo pokupskog stada,
Od trih Kraljah novi stan!
Cvětje nam s neba milostih pada
Na današnji sretni dan,
Nove cèrkve kao děvice
Je věnčanje i trojice —
Ah trojice kraljevske —
Trih blaženih kraljah, o sretne sgode!
O věnčanje sveto sa nebom zemlje!

2.

Sveti tri Kralji! Vas zvězda vodi
K Betlehemskoj štalici,
A milost Vaša nek s nami hodi
Po toj suznoj dolici!
Nek je ona zvězda naša
Nova cèrkva dika Vaša!
Dok u rajski zadje mir
S ovčicami sretno svojimi pastir
O sveti tri Kralji! nȧ věčni Vaš pir!

3.

Još, kî su došli, da Vas tu hvale,
Smilujte se putnikom!
Kigod Vas diče, svete tri Kralje,
I u sèrdcu nose svom,
Rěšite ih od grěhote,
Pomilujte svud sirote!
Ah u svaki světa kraj
Pogledjte iz neba, svim odprite raj!
Kog, Isuse sladki! nam svim skupa daj!

XVI. O sv. Apoštolih Petru i Pavlu.

(U prigodi prenašanja kapele istoga imena.)

1.

Dvěh putujućih po dal'kom světu
God je danas putnikah,
Za ljubav božju i věru svetu
Něgda zemlje uznikah!
A sad gostih božjeg stola,
Petra i Pavla Apoštola,
Svetih zvězdah neba dvěh,
Priateljah božjih, patronah nas svih,
Pri Bogu se za nas udilj molećih.

2.

Ah promišljavaj, dušo kèršćanska!
  Njihovog života čast,
Kud nje po zemlji nosi božanska
  Isusove věre slast!
S domovine odidući,
Po svem světu putujući
  Pozivaju narode:
O hod'te u nebo s te grěšne zemlje,
O hod'te u světlost, gdě sveti stoje!

3.

Tako sad zovu s gore visoke,
  Sada s nizke doline,
Sad preko mora vode duboke
  Nose rěči blažene:
Hod'te, hod'te, dětco draga!
Do nebeskog Svetih praga,
  Kamo Isus s Mariom
Pred nami su od'šli u blaženstva dom,
I kazuju kroz nas put dětetu svom.'

4.

Tako sloveći sve zlo tèrpiju,
  Žedju, glad i progone,
Kad cělom světu dobro želiju,
  Svět nje huli, i bije;
Napokon za ljubav ovu
Obadva na smèrt pozovu:
  Petru je na križu mrět,
A Pavlu pod mačem ostavit taj svět
Za primit od Boga neumèrlosti cvět. —

XVII. O sv. Vidu.

(Za novi kip i žèrtvenik polag napěva: „Svaka duša hvali“ pod br. 7.)

1.

Zdravo sveto oko!
Vide! děte malo,
Světu tom' visoko
Neba ogledalo!
Ká te ganù sila, kaži,
Da se sèrdce tvé odvaži
Rep. Běžat u daleki svět,
Kad pèrvi se razvì tvé mladosti cvět!

2.

Ćaćko me progoni,
Vid iz neba sbori,
Da me tim ukloni
Onom', koj me stvorì,
Radi věre Isusove
Otac me pred sud pozove,
Rep. Koj probija život moj,
Poteče mi iz těla dok kèrvavi znoj.

3.

Al' kad duša věrna
Neće kèrsta svući,
Tad' se neizměrna
Meni muka odluči.
Nu dojdè mi rěč od Boga,
Da nek běžim otca svoga,
Rep. I nek tražim onaj kraj,
Koi vodi s tog světa prognane u raj.

4.

Kroz rimskog cesara,
Diokleciana,
Put mi se otvara
Do nebeskog stana:
Svetu ljubim što Trojicu,
On me bacì u tavnicu,
Rep. U ulju i smoli kuhat dà,
I kosti razvući s mene živoga.

5.

Sa mnom su tèrpeli
Muke u istom licu
Mili dva Angjeli
Uz moju dušicu:
Crescentia i Modesto
Dojdu u isto uze město,
Rep. I u kotlu kuhanim
Nam stèrgaju kosti najedanput svim.

6.

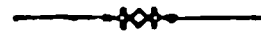
Huda zvěrka bjaše
Nam se smilovala,
Kad je kosti naše
Bolne oblizala:
Lav pokazà od milosti
Više, neg car čověčnosti:
Rep. Ah okrutna njegva ćut!
Kad više dobrote lav pokazà ljut!

7.

Car nas mukom mučì,
I smèrtjom umorì:
Zemljom potres buči,
Nebom grom zaori:
Svi hramovi krivog boga
Poruše se s tresa toga,
Rep. A mi tri iz světa tog'
Pojdosmo u carstvo, gdě stoluje Bog.

8.

S božjeg naručaja,
Tako Vid govori,
Blažen u srěd raja,
Svet u věčnoj zori:
Nek se u nebu štuje s njime,
I na zemlji božje ime!
Rep. Svetog oka světli zrak
Duševne slěpote nek raztepe mrak!

XVIII. Kako pastir k Bogu zove ovce svoje.

(Polag napěva: „Duše sveti! od osobah treće,“ pod br. 4.)

1.

Poslušajte vašeg dúš' pastira,
Kak u nebo ovcam put odpira,
Poslušajte, kak nje k Bogu zove,
Kad govori mile rěči ove:

2.

Ovce božje, Isusovo stado!
Bog na dobre s neba gleda rado;
On nam razum stvorì zato samo,
Da lěpotu božju pripoznamo.

3.

Lěp je obzor božje od stolice,
Kuda sjaje zvězda do zvězdice,
Lěpo sunce, lěp je měsec běli,
Nu još lěpši Svetih sbor veseli.

4.

Svete duše, neba stanovnici,
Svi u Bogu i u božjoj dici,
Priateljstva božjeg svi su u časti,
I razkošju svake rajske slasti!

5.

Koi se s Bogom druži na tom světu,
U nebeskom duša mu je cvětu,
U njegovom sèrdcu mir počiva,
On u Bogu, Bog u njem prebiva.

6.

Bogu služit koi se neodvaži,
Zalud sreću na tom světu traži,
Kom' Božanstvo s duše neodsěva,
Pokoj sèrdcu njegvom neusprěva.

7.

Zato svete cèrkve podigajte;
Jer do Boga to je staza, znajte,
Bog u cèrkvi duše preobrazì,
Sunce u cèrkvi blaženstva izlazi.

8.

S nje, večerno kada rumenilo
Sèrdcu čuvstvo dadè tužnomilo,
S nje se u tuzi zvězda nam pomolì,
Ká utěhu nosi sèrdca boli.

9.

I u božja čuvstva zadubeno,
Sèrdce raju sa svim otvoreno,
Tihosladki čuje zvuk odzgora,
Kano pěsmu angjeoskog sbora:

10.

Dušo mila! ah s nami se sdruži,
Koje sèrdce po zemljici tuži.
Od opakih světa tog radosti'
Kretji put tvoj k nebeskoj světlosti!

11.

Lěpo ti je priateljstvo s Bogom,
Sa krěpostih věčnom duše slogom,
Ah, da sav svět činom ljubi Boga,
Prestale bi suze světa toga:

12.

Nebi u plaču živila sirota,
Nit želěla svoga kraj života,
Duša duši suze bi sušila,
Bolnom' sèrdcu utěhu ulila.

13.

Pravednoga nebi proganjali,
Pravu měru u svemu bi znali,
Sveto sèrdce nebi zloba vukla
Na križ s križa, dok bi ga zatukla. —

14.

Nit bi tkogod sreću, slavu, časti,
Tražio si s bratove propasti;
Kroz nov život nježna ćut ljubavi
Raj zemaljski dala bi naravi.

15.

S Bogom dakle čredo moja hodi,
Taj jedini put k življenju vodi,
Nit života nać je sretne sate
Kak u duši, koja Bogom cvate. —

16.

K svojim ovcam tak pastir govori,
Kad u župi sveta města tvori,
Daj mu, Bože! trud svoj nać u raju,
I svim, cèrkve kí s njim podigaju!—

XIX. O Josipu Egipatskom.

(Za učionu.)

1.

Sprepečeno 'e toli ranah
  Na mom sèrdcu u mladosti,
Pèrvo cvětje mojih danah
  Odè tužnom' bez radosti!

2.

Zašt se u takvoj zemlji rodi',
  Gdě ćut nježne od krotkosti
Toliputah smèrt nahodi
  Zatravljena s nemilosti!

3.

Nesmiem mislit na čemere,
  Ki su mlado sèrdce izjeli,
S nenavisti i s nevěre
  Raj života mog' odněli!

4.

Jalom prodan u potaji
  Takvu sèrdca bol poćutì,
Ko da sami pakla zmaji
  Unj' spustiše jed svoj ljuti!

5.

Na sva cèrna bratje děla,
Koja gèrde čest čověka,
Mèrzih svedj iz sèrdca cěla,
Mèrzit spravan i do věka!

6.

Mèrzih čuvstvu u tolikome,
Da i tudje gadno dilo
Stid u sèrdcu uzbudi mome
I na licu rumenilo.

7.

Pa taj stid zla žena u sèrdi
Ko i plašt moj preokreće —
I tim bolje da me ogèrdi,
Znakom zove moje smeće.

8.

Stid sa plaštom s moga těla,
Da se čistom' meni osveti,
Krijuć svoja grěšna děla,
Za svědočbu hèrli iznieti.

9.

Nije znak od česti, kaže,
Stid u sèrdcu, kèrv na licu,
Tako cèrna cèrno izlaže
Cèrnu savěst i krivicu. —

10.

I takove radi ćuti
Na tom světu moja duša
Razcviljena toliputi' —
Gorke jade sèrdca kuša.

11.

Težke sèrdca grěh potaje
  Čestoputi' lica boja
Smećom svěsti da odaje,
  Priměrah je tom' bez broja.

12.

Nu u jednom gadan činu
  U svemu je bez savěsti,
Lahko padši u mèrzinu,
  U duši je věk bez česti.

13.

Da li nać je tavna skuta
  U cělome mom životu,
Gdě s poštenja sidoh puta
  I prelazih u sramotu?

14.

Nije. — Te i ravno zato
  Amo bratje po zavisti
Nevinosti moje zlato
  Dodjè izgubit obraz čisti. —

15.

Ah da čuješ, ćaćko mili!
  Kako plače sèrdce moje,
Putifarka što razcvilì,
  Puklo bi ov čas i tvoje!

16.

Al' šta? Tvoga žitja časi
  Na zemlji se možd', nebroje,
Kad sam prodan, krivi glasi
  Slomili su sèrdce tvoje!

17.

Tako tužan suzne oči
  Zalud svratjam u daljnu,
Odkud će mi pomoć doći,
  Kad izgubih otčevinu?

18.

Lišen svega na tom sviti,
  Lišen dobra glasa moga,
Neimam suzah za proliti
  Vèrh udesa tolikoga!

19.

Ali zašt su ti uzdasi?
  U tog' světa mèrkloj noći
Koga mèrkla laž nadglasi,
  Tom' do Boga ni'e pomoći. —

20.

Nije duše u Putifara,
  Nit savěsti u plaha dvora,
Kad nevinost tak se obara,
  Još zaslužna — propast mora.

21.

Rad bi uteć se, ali komu?
  Svud su cèrne noći sěne,
S kih nemilost i u domu
  I kod tudjih ubì mene.

22.

Zovem ćaćka bez odziva,
  Jauk u tminu světa tone,
Možda duh mu rajom sniva,
  Dok má tugom pèrsa klone.

23.

Na mê vaje sve je gluho,
Neima čuvstva, neima suda,
Zapèrto je svako uho,
Zemlju tmina krije huda.

24.

Zato svět, kim pakó vlada,
Svět, gdě věčna zloba traje,
Svět potišten, gnjězdo smrada
Duša štovat má prestaje.

25.

Koi čuvstvene neima snage,
Veličanstva njegvog sěne,
Blago i časti světu drage
Neimadu za me cěne.

26.

Tim nevinost kî mog duha
Suze sèrdca kroz tolike
Čuje vapit bez posluha,
U tom nije božje slike.

27.

Zato Tebe, višnji Bože!
Zatučeno tvoje děte,
Primi, moli, štogod može
Duh moj, u tvé ruke svete!

28.

A ti miruj, sèrdce moje!
Ká te mori, vèrh krivice
Skoro, skoro će si tvoje
Zemlji u cèrnoj spati lice!

29.

Nepoznato tomu světu
Živilo si gorke sate,
U najlěpšem tvome cvětu
Ljuti mraz je pao na te.

30.

Nu ti ipak budi čisto,
Nikad Bogu nesagrěši!
Tèrpi i budi uvěk isto,
Bog jedini nek te těši!!

Očitovanje.*

Po onih svaku stabla duše moje granu oživljujućih načelih, koja u sastavku mojem pod naslovom: „O cèrkvenom pěvanju“ prošle godine priobćih, vodi me kao po božjoj, tihosjajnoj stazi nevidiva ruka iz světa duhovah do sladke požude, da ono postignem, što Pavao Apoštol Galatjanom o sebi govori: „Neživim pako već ja, već živi u meni Isukèrst“ (2, 20.). Isukèrst! u kojem je nedohitna visina bogatstva, mudrosti i znanja božjega, (Rimlj. 11, 33.), od kojega niti je šta sjajnijeg oko viděło, niti je šta milijega uho čulo, niti je šta sladjega u sèrdce čověčje stupilo! (1. Kor. 2, 9.) Isukèrst, „u kojem imamo odkupljenje kroz kèrv njegovu, odpuštenje grěhah polag bogatstva milosti njegove“ (Efes. 1, 7.) ne samo mi, već i sva buduća pokolěnja, koja budu u njega věrovala; jer je kazao, da će sa stupovi katoličke cèrkve, učenici svojimi, On, kao utemeljitelj, ostati do svèršetka světa. (Mat. 18, 20.) Isukèrst! s kojim samo kroz katoličku cèrkvu mogli su se najsvetiji ljudi svih věkovah sjediniti i po njem blaženstvo postići; s kojim nas je samo katolička cèrkva dostojno upoznala, te sve najčistije slasti njegovih rěčih i njegovih svetotajstvah, njegov mir iz neba donešeni, cělo nebo od najsvetijih uživanjah za duše naše — preko tavnih věkovah u svetom krilu nam doněla, ljuti boj bijući ne mačem u ruci, nego pod mač davajući sebe u dětci svojoj, i prolěvajući kèrvcu svoju poběđila i nam čisto Isusovo lice u svoj dražesti nebeskih milinah sačuvala! Isukèrst, koj u njoj živi, kroz nju govori, dušu svoju njoj kao jedini najveličanstveniji, pun nebeskih slastih

* Ovo očitovanje u savezu je s člankom: „O cèrkvenom pěvanju,“ koga je nižepodpisani u „zagr. kat. listu“ pod brojem 42. dne 17. listopada 1857. priobćio.

ures, koj nikad nepotavni, nikad se neměnja, za uvěke je predao, da s njom boravi do poslědnjega časa věkovah! Isukèrst, sveto baštinstvo naše! Spas i věkovita sreća naša! ili uzmemo světlo najprijaznijih rěčih njegovih i mile priměre za ovaj život nam ostavljene, ili slast božanstva njegovoga i onu ljubav, kojom nam je put u kraljestvo božje otvorio! Isukèrst, jedina najmilija utěha naša, kad suze prolěvamo! On je On od davna ona nevidiva ruka iz světa duhovah, koja me vodi do sladke požude, da živim u njegovom sèrdcu, pa da se to tim sěgurnije dogodi, vodi me do sèrdca mile majke naše katoličke cèrkve. U sèrdcu njezinom kaže mi ono troje („tria haec: major autem horum est charitas“ 1. Cor. 13, 13.): věru, ufanje i ljubav, medju kojimi božanstvo ljubavi i milosèrdja je veće, i za osvědočit me, kaže mi vèrhu istinitosti ovih rěčih nebeske priměre u pèrvih stupovih njezinih, svetih Apoštolih Petru i Pavlu, koje za znak, kakova je věra njegova, stavio je u sèrdce njezino za predhodnice zvězde u apoštolskom sboru na nebu i na zemlji, kako njim samim na slast neopisivu, — tako i na věčitu uspomenu i opomenu dětci njezinoj; — kaže mi u sèrdcu njezinom za svakoga, koj posèrne te se povèrne, glasom rěči svoje ubilježeni priměr milosèrdja (Mat. 18, 13. Luk. 15, 20.). Isukèrst mi pri pèrvom stožeru od vratah sèrdca njezinoga kaže vlast, koju je duh njegov, Duh sveti, postavio da ravna cèrkvu njegovu (Čin. Ap. 20, 28.), kako već pram meni svu měru njegove ljubavi u činu je pokazala,* još i savèršeni uzor postupka njegovoga (Isusovoga) u njegovih svetih spomenicih naznačenoga sjajno posvědočila.

---

* Poslanicom dne 23. svibnja g. 1852. na me upravljenom, i u novinah priobćenom slědećega, što se stvari iste tiče, sadèržaja:

„Cum solatio legi in hesterno folio catholico Zagrabiensi declarationem prætitul. Dominationis Vestrae intuitu infelicis illius libelli: „O poboljšanju ćudorednosti svećenstva“ factam; nec moror hisce manifestare Reverendae Dominat. Vestrae, Eandem hac sua declaratione et desiderio meo respondisse et Ecclesiae Catholicae debitam satisfactionem praestitisse, quae et amodo se huic reconciliatam potest existimare tanto quidem tutius, quanto teneriora erga eandem benignam matrem nostram sensa, et ante, iteratis suis ad me exaratis literis, et hujus ipsius declarationis tenoribus professa est. etc. Gratulor, quod Reverendam Dominat. Vestram nunc pleno rursus affectu amplecti possim, lubenter oblivioni tradens cuncta, quae ex praevio illo eventu ingrata meo cordi acciderant. Qui et piis ad aras precibus commendatus paterna cum benevolentia sum. Zagrabiae die 23. Maji 1852.

addictus in Christo

Georgius Episcopus. m. p.

Isukèrst mili i sladki mene i sad još na uslugu njegovomu apoštolu, ćaćku i nadpastiru našemu, kad izlazi za upokojiti ustručavajućeg se i milost otcu predbacivajućega (Luk. 15, 28. 29.) — poziva, da se neka polag priměra njegovog, „koj ponizio biaše sam sebe, učinjen pokoran do smèrti i to smèrti križa“ (Filip. 2, 8.), pokorim vlasti cèrkve njegove, koja zahtěva, da još jedanput opozovem i osudim dělce moje: „o poboljšanju ćudorednosti svećenstva“ g. 1848. pisano. Što ja znajući, da je isti naj veći Apoštol Pavao višeput izjavio poniženje i pokajanje svoje (Čin. 22, 1—22. — 1. kor. 15, 8. 9. — Efes. 3, 8.), tim radje slušam glas Isusa k sèrdcu mi govorećega, čim sam neznatniji sluga cèrkve njegove. Zato isti spis moj glede ukinutja „cœlibata“ u svoj sniženosti pram sladkomu imenu Isusovu i pram ljuvenoj zaručnici njegovoj, katoličkoj cèrkvi, ne samo opozivam, već i osudjujem i uništujem u onom smislu, kako želi i zahtěva sveta katolička cèrkva, koju neka ona pomisao sad već konačno umiri, što isto dělce moje nebiaše na glibu Bog zna kakovih požudah sèrdca moga; jer s toga povoda nebi jamačno nikad bilo běli svět ugledalo, već na temelju onih poznatih tako nazvanih narodnih zahtěvanjah osnovano, i to ne doma, već na mom iste g. 1848. desetdnevnom putu, na kojem osim svetog pisma nikakvih sredstvah pri ruci imao nisam, sasvim naglo pisano. Zašto? Jer u pèrvoj klici i zametku moga spisa nije se radilo o „cœlibatu,“ već oko toga, kako bi se shodno ukorio on dopisnik, koj je na dogovaranja svećenikah, u Zagreb velikoga tjedna od svih stranah došavših, u němačkih zagrebačkih novinah pitanje stavio sa prispodobom ćudorednost uvrědjujućom, i sa odviš glede svećeničkoga osoblja potištenim sarcasmom, kako slědi: Es gibt nach eurer Meinung in unserem Vaterlande wenig Proletarier, dem abzuhelfen *wollet Ihr Fabriken — davon anlegen?*“ Ove rěči, izza kako je svećenikom osnovu o ukinutju „cœlibata“ predbacio, dodà isti, neznam ni još danas koj dopisnik, polag onoga: „Prophetiza, quis est, qui te percussit?“ (Luk. 22, 64.) Moja dakle naměra biaše njemu dokazati razuzdanost toga izraza, dočim je sveti brak sa fabrikom, a svećenike sa radnici u toj fabrici prispodobio, te navadjajuć dokaze, da miliju sliku tomu braku priskèrbim, ugreznuo sam u formalnu razpravu stvari. Uz to sětih se točke od narodnih zahtěvanjah, i tim većma obodren još i du-

hom zlokobnoga vrěmena razlučim ukor od razprave glede „cœlibata“ i ovo preustrojenje tako predah u tisak, da je ukor tekar na svèršetku slědio.

Na pospěšenje toga posla dělovala je mnogo pomisao, da ću tim mojim predlogom svetoj věri Isusovoj uslugu učiniti, ako bi se tim gibanjem hydri revolucie, koja tražaše korenje svetoga njezinoga stabla podgrizti, bacila spoljašnja gděkoja kora u čeljusti one, koje izlazak proračunati nismo mogli. Tako nemanje kod započete već razprave sudělovalo je, i za onda někom neopisivom utěhom ugrěvalo mi sèrdce razmatranje, da bi se uživotvorenjem moga predloga zbilja poboljšala ćudorednost svećenstva i tim načinom mnogo koristilo čověčanstvu. Ali sad uvidjam, kako je manjkavo metnuto na božju vagu ono dělce moje, sad, izza kako sam proučio staze Prorokah, vidiv duše moje okom Isukèrsta u siromaštvu, Ivana na pol gola u pustinji, za ime Isusovo učenike njegove glad i razna stradanja, silna progonstva, napokon muke i smèrt tèrpeće, tolike mučenike i izpovědnike i ine najsvetije sluge božje běžeće iz sredine toga okrutnoga, zlobnoga, lukavoga, klevetnoga, potištenoga, svadljivoga i razuzdanoga světa, puna djavolskih spletakah, puna nenavisti i vazda u odurnoj oholosti utopljena! běžeće poganske strasti ljudih, te žèrtvujuće se jedinomu zaručniku duše, Spasitelju světa, da sretno jednom iz toga mora hudobnostih u sěgurnu luku blaženoga pokoja u věčnosti doplivaju, i svetim priměrom svojim drugim još k spasenju duše pripomognu. S toga opazujem, da je milije biti svećeniku osamljenu s Isusom i s duhom svetih njegovih, nego prekinuti duhovni sladki život i u njegovo město staviti zametak strastih, za kojimi povlači se povorka svih mogućih nevoljah za ovo življenje i propast, što se sladke nade tiče za doći u pokoj na drugom světu, osobito komu nebi sreća u dio pala dobro izabrati. —

U ovom nesěgurnom za spas i sreću svećenika u braku, a nezakonitom o ovom, proti odlukam cèrkve, predloge praviti stališu iskreno izpovědam, da ono naše i světa gibanje u godini 1848. biaše neosnovano i malenkasto, te zato sav on duh vremena s mnogobrojnimi najvećimi glavami svojimi sličan biaše gděkojemu malolětnomu, jogunastomu mladiću, koj bi sad sám o sebi s Apoštolom reći morao: „Dok biah malen, govorah kao malen, mudrovah kao malen i mišljah kao malen;“ a ja od

svoje strane iz cěloga sèrdca želim u svećeničkoj savèršenosti vrědan biti onoga, što nadalje Apoštol o sebi kaže: „dočim pako postah muževan, izpraznih, što biaše malenoga“ (1. Kor. 13, 11.), i ovu milost Višnjega u duhovnom smislu dèržim za veći pokoj i sreću, nego su sve dražesti opakoga toga světa. Neima osim onog, što sveto imenujemo, na zemlji ništa: „Duh jest, koj oživljuje, pùt nekoristi ništa.“ (Ivan. 6. 64.) Zato želja je moja, da sam čist pred čistim sèrdcem Isusovim, kojega sladki glas milo žubori k sèrdcu mome: „Dignite jaram moj na se, i učite se od mene, jerbo sam krotak i snižena sèrdca, pa ćete naći pokoj dušam svojim.“ Kroz ovo očitovanje želio sam ići za glasom njegovim i ćutim, „da je jaram njegov sladak i tèrh njegov lagak.“ (Mat. 11, 29. 30.)

U tom je zajedno temelj opraštajućega sèrdca glede svih uvrědah i krivicah, kojimgod načinom meni od ove ili one strane učinjenih, na to bo me još one rěči Spasitelja (Mat. 5, 44. 45.) nukaju: „Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onim, koji vas mèrze, i molite za one, koji vas proganjaju i ogovaraju, da budete sinovi otca vašega, koj je na nebesih;“ a sveti Ivan Zlatoust kaže: da „ništa nije, što nas tako Bogu slične čini, kako spremnost na pomirenje s onimi, koji nas ozlobiše i uvrědiše.“ Načine k tomu pokazuje mi duh velikoga učitelja narodah, Apoštola Pavla, a Bog dao! uvrěžilo se i ukorěnilo u sèrdca, što on lěpo rečè: „Svaka ogorčenost i sèrditost i zaměra i vika i blaznost nek se odstrani od vas sa svom hudobnostju,“ te „budite uzajamno dobrostivi, milosèrdni, opraštajuć si zaměnito, kako je i Bog u Isukèrstu oprostio nam.“ (Efes. 4, 31. 32.) „Ništa kroz svadje niti kroz taštu slavu, već u sniženosti scěneći jedan drugoga za poglavitijega od sebe.“ (Filip 2, 3.) „Ljubavju bratinstva zaměnito se milujući, i poštenjem uzvratno se predtečuči.“ (Rim. 12, 10.)

Nu nije mi u dio pala milost ovom stazom i ovim naputkom u onoj kobnoj godini (1848.) občuvati se u pokoju, već krilom vremena i okolnostih, kako su gori opisane, silovito u vèrtlog sunovratjenog tada izvedè me ljubav k milom sèrdcu Isusove Majke, i Sin mi njezin ljubav za ljubav vrati, i uputi me, („Si licet in parvis exemplis grandibus uti.“ Ovid.) kao onoga oborenoga s konja blizu Damaska k učeniku svomu Ananii, tako mene neznatnoga uputì k sjajnomu sboru svetih Prorokah, Evangjelistah, Apoštolah i Učiteljah cèrkve, te mi rečè: „Sinko! (u bu-

duće) bez posavětovanja ništa neradi, i nećeš se po činu kajati.“ (Eccl. 32, 24.) Ali kakvi ima biti savět, kaže sám Isukèrst: „Učite se od mene.“ „Priměr sam vam ostavio, da kako sam ja učinio vam, tako i vi činite.“ (Ivan. 13, 15.) — Odtud sam uvidio, da moram poznati njega od kolěvke do križa, sve njegove svete rěči, sve ljubavi čine i sve uzoritosti života njegovoga: i tako vèrhu temelja, što je sam Isukèrst (1. Kor. 3, 11.), gradeći znanje iz Apoštolah opazih, da iz sve duboke mudrosti svetih cvate u visinu jedina iz mnogih granah sva nadkriljujuća ružica nebeskih naukah: „Plenitudo legis dilectio“ (Rim. 13, 10.) kao izpunjenje zakonah savèršenstva u ljubavi da stoji: i to najprije, polag svetoga Bernarda, ljubav pram Bogu kada živěti počima, tada dobije duša mogućnost, da unidje sama u sebe, i u dubljini svojoj da uzdiše za nazočnostju božjom, uvěk tražeći lice božje, dok ga najprije u vlastitoj svetosti svojoj zagleda i oćuti; jer vidi u sebi sjati volju Višnjega polag Apoštola: „Ovo je volja božja: posvećenje naše, da znade svaki od nas posudu svoju dèržati u posvećenju i poštenju.“ (Tessal. 4, 3, 4.) No duša nemože doći do posvetjenja nego kroz sjedinjenje s Bogom u sebi istoj. Onda kao milosti puna neće izaći u světovna iz stana svoga, kako je to dobro sám u sebi shvatio sv. Augustin, kad reče̊, da izza kako je Boga obljubio, nimalo mu se više nije dopalo biti u světu. Isto će svaki dokučiti, koj dobro promišljava, kako Maria Magdalena, rajskim čuvstvom kod groba u Isusu tražeć stvoritelja, s plačem je gledala stvorove, te od istih Angjelah, koji ju těšiahu, odvèrnula se kao nezadovoljna. (Ivan 20, 11—14.) Na toliko božanstvo ljubavi zauzme sèrdce, kad jedanput u sveto prijateljstvo s Bogom stupi i s Bogom cvasti počme, te njega kao u večernom neba rumenilu jedinu nade svoje zvězdu ugleda, koja iz dna duše suzu izvabi na oko, i tihosladkim plačem veže duboko čuvstvo već po naravi k tajnoj slutnji sva videćeg Bitja i k osěćanju svud sjajuće lěpote božje: a kamo li kada još živa věra, sladka nada i plamteća ljubav pram Bogu sèrdcu pripomože! S toga uvidih, da kroz milost ove trojice, kao rajski amanet duše, može duh naš sve one urese postići, koje nam je Isus s neba donio. Kroz ovu razsvětljujuću nebesku toplinu sèrdca mogli su si oni Sveti, od kojih Apoštol Židovom u poglavju 11. govori, dobaviti savèršenu jakost duše u slabu tělu, neproměnljive odluke i pripravnost žèrtvovat se za ime Onoga, koj je svet, i kojega su vruće ljubili, te našli

uz najveće progonstvo razkošja punu milost u svetosti života svoga, svetosti, „bez koje nitko neće viděti Boga,“ (Žid. 12, 14.), u kojoj jedinoj biahu kadri, da oni, „kojih svět nebiaše vrědan, bludeći po pustinjah, po gorah, po pećinah i špiljah u kožah ovčjih i kozjih obilazili su stradajući, uplašeni, trapljeni, dok napokon za težkom uzom i mukom kamenjem zatučeni, izsěčeni, mačem smaknuti poginuše.“ (Žid. 36—38.) O lěpe zvězdice, koje su pred nami u věčnost otišle do izvora svetosti božje!

Ove, ove imam naslědovati, a ne one, koji su jučer „Hosanna“ pěvali, a danas viču „Crucifige,“ kojim je draga borba s tudjimi šakami, i dopalo bi im se gledati medju sinovi i majkom njihovom razdor bogomèrzki, i to medju majkom takovom, koja nam u krilu svome čuva Isusovu ljubav, čistoću slova božjega, mnoge milostinje i slasti života, i od svih věkovah moralno izkustvo za pokazati ravni put medju strastmi života k pravomu pokoju na drugom světu, — i u tu svèrhu sve svoje sile i svu revnost svoju u ljubavi razvija. Pa da ovoj majci nareknem: oprosti! O dapače, koliko putah se sětim na one njoj i kroz nju onomu, koj ju je utemeljio, nanešene krivice, zauzimam položaj Petra, kad se Isus u sudbenoj kući okrenuo bješe k njemu, i bacio pogledom svojim suze u oči njegove; zauzimam položaj Pavla, kad blizu Damaska oboren, napokon pripoznavajući Isusa zapità: „šta ćeš da ti činim, Gospodine?“ kao od onoga hipa na sva pripravan. U tom duhu uvidjenja prave težnje svih svetih božjih, da duhu svojemu sve većma ubilježim lice božje i u sèrdce si Boga nastanim, potvèrdi me, objači me i sjedini me s Tobom i s Tvojim sladkim imenom Isuse! jedina moja — po oživljujućem dušu moju nauku Tvome, po najmilijih priměrih svetoga života něgda med učenici Tvojimi, po ljubavi, kojoj več nigdě jednake nije, po obećanju věkovite sreće i blaženstva — jedina moja utěho na světu!

Pavao Stoos,

podjašprišt i župnik Pokupski.

